

Rozhovor s prof. RNDr. Bohumírem Janským, CSc., z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Na následujících stránkách budeme cestovat, sportovat a také srovnávat. Bylo mi potěšením pozvat k rozhovoru mého učitele, nyní kolegu od vody a osobnost, již si nejen na poli hydrologie, vodního hospodářství a fyzické geografie velmi vážím. Na roky minulou zavzpomínáme a o současnosti i blízké budoucnosti se pobavíme s objevitelem pramenů Amazonky a významným českým geografem, prof. RNDr. Bohumírem Janským, CSc., z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Pane profesore, jelikož se poměrně dobře známe, zeptám se vás hned zotra, a otázku budu směřovat východním směrem. Dnes se Rusko skloňuje v mnoha negativních ohledech, vy jste tam za socialismu často cestoval, účastnil se exkurzí i jste tam přednášel. Jak na léta strávená na Bajkale vzpomínáte?

Poprvé jsem navštívil Bajkal v roce 1978, tehdy jako mladý asistent na katedře fyzické geografie v rámci studentské výměny s Lomonosovovou univerzitou pod vedením profesora Krále. Během této exkurze jsme nalétali neskutečných 16 000 km, to si dnes, v době časových i ekonomických omezení, vůbec nedokážu představit. Mimo jiné jsme v letním kempu Lomonosovovy univerzity na Krymu se studenty porazili v přátelském fotbalovém zápase kromě jiných dokonce i jejich prvotní Lokomotiv Moskva, který tam měl soustředění, díky tomu nás hned znalo celé okolí Bachčisaraje. Celkem jsem se zúčastnil patnácti takových exkurzí po celém Sovětském svazu včetně polárního Uralu, pobřeží Severního ledového oceánu s poloostrovem Kola a Tajmyr, s ruskými studenty jsem později navštívil i Kamčatku. To byla nádherná léta; pro geografa jsou exkurze to vůbec nejpodstatnější a nejceněnější, kdy zkrátka vidí všechno v souvislostech.

V roce 1981 jsem měl v rámci stipendijního pobytu přednášku z hydrologie na Irkutské univerzitě. S ruskými diplomaty jsem se díky tomuto pobytu znovu podíval na Bajkal, konkrétně na ostrov Olchon, a to už na celé tři měsíce. Pracoval jsem tam ve světoznámém limnologickém institutu akademie věd v Listvjance u výtoku řeky Angary a odborně se zabýval hydrologickou bilancí Bajkalu. V rámci tehdejší sladkovodní zkoušky batyskařů, které tam byly přivezeny na testování z Tichomoří, jsem se podíval do hloubky 1 200 m a mohl ochutnat i odebrané vzorky vody z této hlubiny. Byla pochopitelně výtečná, dokonce z ní vyráběli i tamní vodku Bajkal, kterou jsem pak jako dárek obdržel poštou a mám ji doma do dnešních dnů. Celou tuto zkušenost jsem následně s nadšením prezentoval během pro mě profesně veledůležitých stáží ve Švýcarsku na ETH Zürich, abych tam pak hned po revoluci vedl několik exkurzí se švýcarskými studenty. A dnes má na Bajkale ETH Zürich svoji hydrochemickou laboratoř. Mohu říci, že jsem tak stál u počátků jejího vzniku.

S Bajkalem mám však spojenou ještě jednu úsměvnou historku. Po revoluci mě díky těmto zkušenostem oslovila skupina českých surfařů s tím, zda bych jim pomohl naplánovat ideální trasu na jeho přeplutí. Podélnou cestu, cca 630 km, jsem jim rozmluvil, ale příčná trasa, 120 km na sever od ostrova Olchon, se jevila jako reálná. Když jsme tam posléze připlouvali, kapitán notně posilněný alkoholem nevěděl, kde přesně zakotvit, a tak jsme břeh hledali pomocí světlometů. Ráno jsme se probudili na lodi zaseklé na písčité kose za absolutně bezvětrného počasí a čekali několik dní na vítr. Nakonec jsem přišel s tím, abychom využili brízového proudění, kdy v noci a dopoledne vane vítr z pevniny na moře. Vyrázili jsme tedy ze Sarmy se šesti surfaři už ve dvě v noci, kdy se nám v hluboké tmě na surfu mimochodem dočasně ztratil i surfařský

mistr Sovětského svazu. U severního mysu ostrova Olchon však kolem desáté bríza utichla. Naštěstí se asi po hodině rozfoukala *sarma* – místní padavý vítr z hor – foukla nám do zad a surfaři překonali zbytek trasy do Ust-Barguzinu, což je cca 60 km, snad za hodinu a půl. To už se o nás všude vědělo a na břehu nás čekala uvítací delegace s celostátní televizí, kde jsem zpíval s národní umělkyní Sovětského svazu známou píseň „Slavnoje more, svjaščeni Bajkal“, kterou u nás následně nazpíval i Karel Gott (*směje se*).

Vaší celoživotní láskou je však Latinská Amerika, o jejíž fyzické geografii dlouhá léta na fakultě přednášíte. Čím vás uhranula? Spíše z pohledu hydrologie a vodního hospodářství, nebo lidí?

Všechno to začalo asi v osmi letech, kdy mně můj děda, monarchista, statkář a vzdělaný muž, přinesl rodokaps *Gaučové – pastýři polodivokých stád v pampě*, který mě úplně okouznil. Otevřel jsem si k tomu Kuchařův Atlas světa, spatřil tu modrou barvu na mapě (*řeky a jezera, pozn. autora*) a ten zájem o Jižní Ameriku a geografii mě už neopustil. Vždycky mě fascinovala voda, už na základní škole jsem s kamarády třeba měřili průtoky v potocích, chytali pstruhy do ruky nebo jsme po zamrzlé řece Střeje jezdili dvanáct kilometrů do školy do Plas. Zeměpis mě natolik bavil, že jsem ho dokonce občas učil na gymnáziu i své spolužáky z nižšího ročníku, samozřejmě jako záskok po dohodě s profesorem. Když už jsem přednášel na univerzitě Latinskou Ameriku, považoval jsem pro lepší pochopení věci za nutné naučit se španělsky. Tak jsem navštěvoval tzv. Intex na zámku v Poděbradech, který byl určen pro naše zahraniční experty. Mimochodem můj učitel španělštiny, doktor Jaroslav Nigrin, dělal tlumočnicka u osobního rozhovoru prezidenta Husáka s Fidelem Castrem, ale to jsem trochu odbočil. Koncem osmdesátých let mi zavolalo zahraniční oddělení univerzity, zda nechci letět do Peru, že prý mají koupenu letenku a ten dotyčný onemocněl... Bez váhání jsem nadšeně souhlasil. A tak jsem tam 10. října 1989 – původně na plánovaných šest týdnů – odletěl. Z Peru jsem pak sledoval, co se děje přes oceán v naší zemi; 18. listopadu jsem viděl na titulní straně novin budovu fakulty s oknem do mé kanceláře a vedle fotku Václava Havla se Sašou Vondrou, jehož jsem léta na fakultě učil, a dokonce u mě začínal s diplomovou prací, než přesedlal na geomorfologii. Nicméně jsem nakonec zůstal v Peru téměř rok – přijal jsem hostování na univerzitách v Limě, Cuscu a Arequipě a do vlasti se vrátil až v červnu 1990.

Dnes na fakultě přednáším již desítky let – kromě hydrologie a oceánografie i geografii Latinské Ameriky, a to včetně semináře, kam zveme diplomaty, obchodníky, umělce a další světoběžníky. Působím i jako předseda České iberoamerické společnosti, což mě velmi naplňuje. Mapujeme společenský a kulturní život, zkrátka vše, co se v Česku na téma Latinské Ameriky děje. Jsme v kontaktu se sedmi bilingvními gymnázii, se kterými pořádáme soutěž o Latinské Americe s vyhlášením vítězů v historickém Náprstkově muzeu. A to je krásné.

V rámci pořádání výstav i přednášek jste navštívil mnoho prestižních i regionálních univerzit světa. Jaký mají k hydrologii přístup jejich posluchači? A vzpomínáte si na něco, co vás překvapilo?

K našim posluchačům vždy na první přednášce z hydrologie promlouvám, že už nejsou na gymnáziu, tudíž s námi musejí diskutovat nebo získané informace prostřednictvím svých argumentů, hlavně tedy na seminářích k tomu určených, kriticky



Obr. 1. Zahájení putovní výstavy po jihoamerických univerzitách k 25 letům od objevení pramenů Amazonky českými vědci

rozporovat. Nicméně stále je to neporovnatelné se západním světem, a může to být i malá regionální univerzita v Peru. Nejvřelejší přijetí jsem asi zažil na univerzitě San Antonio Abad v Cusco, kde mě studenti vozili na četné exkurze po okolí, třeba na řeku Madre de Dios do Amazonie; běžně mě zvali i na návštěvu svých rodin a tamní profesor geografie mi dokonce nabídl bydlení zdarma u sebe v bytě přímo na Plaza de Armas naproti známé katedrále. Já se zase vynasnažil začlenit se do tamního chodu univerzitního života tak, že jsem se pro bohoslužbu, která se konala vždy hodinu před výukou, naučil ve španělštině Otčenáš, což tamní děkan ocenil a řekl mi, že to ještě nikdo z pozvaných zahraničních hostů neudělal.

Také mi přijde, že studenti na menších univerzitách jsou za nabyté informace vděčnější, po přednáškách se tam úplně běžně vyučujícím tleská, případně klepe do lavice, jako třeba na univerzitách v Seville či v Heidelbergu. To platilo mimochodem i o Irkutské univerzitě. Tam to ještě tehdy korunovaly oslavy 1. máje, kdy studenti doslova fasovali podpůrné prostředky, aby oslavy vydrželi, v podobě lahve vodky na tři osoby, kterou, představte si, platila fakulta (!). Ale teď vážně, u nás je celkový přístup studentů ke vzdělání, a to platí třeba i v tom zapojení se do diskuze při výuce, o dost vlažnější a máme zde oproti světu poměrně velké rezervy.

Stále patříte mezi nejvytíženější pedagogy na Přírodovědecké fakultě UK. Jak se v tomto ohledu posunuly možnosti výuky od přelomu tisíciletí, kdy jsem u vás fyzickou geografii studoval sám? A obecně: zájem o vodní vědy v porovnání s tou dobou postupem času z vašeho pohledu spíše roste, nebo uvadá?

Dnes máme kromě standardních přednášek z hydrografie, hydrologie a oceánografie další specializované předměty jako třeba management a ochranu vod, hydrologické extrémny nebo pro anglofonní studenty přednášku Flood Risk Management. Díky mému dlouholetému úsilí, a na to jsem skutečně hrdý, se podařilo založit a akreditovat zcela nový studijní program, který průřezově zastřešují pedagogové z řad hydrologů, geologů, ekologů, biologů a chemiků, zabývající se vodou. V bakalářském stupni jde o obor Povrchová a podzemní voda, v magisterském pak Hydrologie a Hydrogeologie. Studenti tak získají komplexní přehled o podstatě, využití, kvalitě a ochraně vod, a to jak povrchových, tak podzemních. Toto jiná univerzita v Česku nenabízí a dovolím si říci, že to přilákalo i řadu nových studentů. Chtěli bychom tím lépe konkurovat technickým oborům zaměřeným na vodu, případně oborům zemědělským.

Snažíme se proto pracovat i s nejmodernějšími technologiemi a přístroji, k mapování používáme soubor několika dronů různých velikostí nebo totální geodetické stanice, flowtreckery a ADCP plovák na měření průtoků řek, pokročilé GIS technologie. Na Šumavě máme řadu stanic měřících přes dvacet let, meteorologické stanice máme u pramenů Amazonky i v Kyrgyzstánu. Ta jihoamerická je ve výšce 5 300 m nad mořem, tedy výše, než je americká stanice na Denali (Mt. McKinley). Naměřená data posílá každou hodinu přes družici. Pořádáme mezinárodní výukové terénní kurzy z fyzické geografie ve spolupráci s univerzitami v Heidelbergu a Miláně. Máme také připraveno magisterské studium, které budou studenti absolvovat na třech univerzitách (Heidelberg, Milán, Praha), přičemž obdrží tři diplomy. Čekáme také na silnější demografické ročníky, abychom si mohli dovolit větší výběr ze studentů u přijímacích zkoušek. Pokud u nich uspěje například každý čtvrtý, máme větší záruku, že u toho oboru studenti budou chtít zůstat a geografie je jejich prioritou. Když vezmeme téměř každého, po prvním ročníku jich spousta z různých důvodů skončí. Konkuruje nám i regionální univerzity tím, že život v Praze je pro studenty drahý a titul získají i kdekoli jinde než v Praze. Přál bych si, aby se někdy v budoucnu, tak jak je to běžné v západních zemích, ptal budoucí zaměstnavatel, nejen jestli, ale jakou univerzitu žadatel vystudoval.

Jsem přesvědčen, že regionální univerzity, a platí to obecně, nemohou poskytnout stejnou odbornou úroveň vzdělání pro ty, kteří skutečně chtějí ve svém oboru či vědecké disciplíně uspět. Toto říkám se vsí vážností jako člen Národního akreditačního úřadu. V současnosti máme přes čtyřicet malých, regionálních soukromých univerzit, což je na počet obyvatel zřejmě rekord. Je to sice dobrý byznys, ale kvalita výuky je na nich kolísavá, a to včetně nároků na zpracování diplomových prací, a studenti se často nedostanou k nejnovejším poznatkům ve výzkumu. Jinak já osobně jsem měl štěstí, že jsem se vždy obklopoval lidmi se zájmem o vědu a daný obor, což nemusejí být nutně jedničkáři, ale věcně, logicky a geograficky uvažující posluchači. Jsou to lidé, kteří s radostí

a chutí pracují v terénu, kde získávají cenná data, aby mohli bádát a následně publikovat. Z mnoha se pak stali i moji kolegové.

S týmem hydrologů, k nimž jsem se kdysi jako doktorand řadil i já, se dlouhodobě věnujete výzkumu jezer, kvalitě říční vody a rašeliníštím. Co si lze odnést z těch let nepřetržitého výzkumu jako nejdůležitější poznatek o jejich fungování a významu pro českou přírodu?

Myslím si, a můžeme se bavit o půdách, jezerech, rašeliníštích i vodních tocích, že to, co tady máme, tedy vodu v krajině, musíme nejen chránit, ale i její zásoby do budoucna rozmnožovat. Třeba na toku Liboc je 1,5 až 1,6krát větší výpar než srážky, pravostranné přítoky Ohře v létě pravidelně vysychají a oblast Rakovnícka, Žatecka a Podbořanska je bilančně hluboce pasivní. Řešením ale nemusí být nutně jen výstavba nových přehrad podle Generelu LAPV, byť nám v těchto pasivních oblastech do budoucna asi nic jiného nezbude. V rámci projektu Technologické agentury ČR se s kolegy zabýváme obnovou historických malých vodních nádrží v pramenitých oblastech řek, případně možnou obnovou rybníků. Nicméně cítím tam velký odpor ze strany ochránců přírody, byť tam ty nádrže dobře fungovaly více než sto let až do šedesátých let minulého století, kdy plnily jak retenční, tak akumulaciční funkci. Obojí je důležité, jedno pomáhá řešit nepříznivé následky povodní, druhé pak sucha.

U větších přehrad je to těžké rozhodování na základě hodnocení pro a proti. Tam, kde z dlouhodobého hlediska převažují pozitiva nad negativy, mají politici, kterým to určitě nezavidím, jednodušší rozhodování než v místech, kde přehrady dlouhodobě nechťejí. Z celorepublikového pohledu tak, jak bude klimatická změna progredovat, bude zřejmě potřeba postavit nové nádrže, hlavně pak ty vodárenské. Nesmíme však zapomínat i na revitalizaci říčních ekosystémů, budování mokřadů a tůň, snižování rychlosti odtoku vody z krajiny prostřednictvím menšího hutnění půd, zlepšováním jejich struktury a stavbou protierozních opatření v krajině. To všechno už dávno víme, ale je složitější tyto poznatky v realitě naplnit.

Co se kvality vody řek týká, po revoluci, hlavně vlivem masivní výstavby komunálních a průmyslových čistíren odpadních vod za evropské, a mnohdy přímo za německé peníze, protože dvě třetiny našeho území jsou odvodňovány do Německa, a také kvůli poklesu aplikace hnojiv, došlo k výraznému zlepšení kvality vody v našich tocích ze třídy jakosti IV–V na třídu II–III. Tam byl obrovský posun. Nicméně posledních deset let už se kvalita vody nezlepšuje, ba dokonce – hlavně u malých toků na venkově – nárůstem teploty vody zhoršuje. Proto je potřeba odpovědná ministerstva a municipality přesvědčit, aby i v těch nejmenších obcích do dvou tisíc obyvatel postavily kanalizaci a čistírny odpadních vod. A v tom i přes obrovský pokrok vidím velký dluh a zároveň potenciál.

Ještě bych rád připomněl mnohaletý projekt sledování stability morénových hrází v Kyrgyzstánu. Jaká je tam dnes situace a podařilo se kyrgyzské straně na náš výzkum navázat?

Nejprve to byly dva projekty rozvojové spolupráce. Týkaly se nebezpečných jezer, která se nacházejí před tajícími ledovcovými splazy. Ve spolupráci s geologem Michalem Černým z jihlavské firmy Geomin a s místními kyrgyzskými odborníky jsme od roku 2005 posuzovali stabilitu morénových hrází jako ochranu před bleskovými povodněmi při jejich potenciálním průvalu (fenomén GLOF, „Glacial Lake Outburst Flood“). Léтали jsme tehdy vrtulníkem nad jednotlivými horskými údolími a posuzovali stupeň potenciálního nebezpečí protržení hrází ledovcových jezer. Po vytipování těch nejméně stabilních jsme pak prováděli detailní terénní průzkum. V hlavním městě Biškeku a na jezeře Issyk-kul jsme se podíleli na organizaci tří mezinárodních konferencí o rizikových procesech ve velehorách s účastí zahraničních odborníků i místních politiků. Mezi dvanácti vytipovanými nebezpečnými jezery jsme největší pozornost věnovali jezeru

Obr. 2. Na návštěvě v historickém skleníku Botanické zahrady Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, nejstarší kontinuálně fungující botanické zahrady v Česku





Obr. 3. Na okraji kaňonu Colca v jižním Peru, jednoho z nejhlubších kaňonů Jižní Ameriky

Petrova v jižním Ťan-šanu. Pomocí geofyzikálních a geodetických metod jsme prozkoumali stabilitu hráze a vytvořili detailní batymetrickou mapu jezera, které dosahuje plochy Rožmberského rybníka. Důležitost tohoto výzkumu spočívá v tom, že se nachází nad areálem významného dolu na zlato Kumtor. Při jeho průvalu by došlo ke zničení infrastruktury dolu a zejména k možnému vyplavení toxického odkaliště s obsahem kyanidů a těžkých kovů. Došlo by tak k obrovské ekologické katastrofě na řece Naryn.

V posledních letech jsme kvůli politické nestabilitě a střetům mezi Uzbeky a Kyrgyzy zemi opustili, nicméně už letos bychom se rádi do země po dvaceti letech od začátku projektu vrátili a opět posoudili stabilitu hráze jezera Petrova s četnými takzvaně termokrasovými depresemi a jezery, kde do něj tající ledovec stále přivádí masu vody a objem jezera se v čase neustále zvětšuje.

Bohužel Čechům velmi dobré renomé v Kyrgyzstánu – a to platilo i v dobách Československa, kdy u nás mnoho Kyrgyzů studovalo – zkazil nepovedený projekt výstavby přehrad a hydroelektráren na řece Naryn (přítok Syrdarji), kdy se v něm na vládní úrovni angažovala a stavební řízení vyhrála firma, jež do té doby ani v cizině, ani v Česku nic nepostavila. Asi si tu ostudu v médiích všichni ještě pamatujeme. Přitom tu máme několik kvalitních firem, které, pokud by se výběrového řízení tehdy zúčastnily, mohl to být pro Česko miliardový byznys. Alespoň že jsme za mnohaletou práci v Kyrgyzstánu a snižování přírodních rizik byli tehdy vyhodnoceni jako nejlepší český rozvojový projekt. Následně v roce 2012 proběhl ještě jeden projekt pod patronací NATO – i ten má svůj vlastní bezpečnostní výzkum, řešící zdroje vody pro vysychající Aralské jezero. A to bylo opravdu zajímavé, zvláště pohledem dnešní politické situace. Přímou z centrály NATO v Bruselu jsem dostal doporučení, abych do projektu zařadil ruské vědce, prý v rámci tehdejšího sblížení obou armád. Vzpomínám, že tenkrát v Biškeku jsem byl v hospodě svědkem „družby“ tamních ruských vojáků s vojáky z americké základny Manas. A všichni si tam tehdy náramně rozuměli...

Vím, že jako objevitel pramenů Amazonky připravujete pro Netflix velkou plavbu od jejího ústí až k pramenům. Co přesně chcete touto cestou říci nebo dokázat?

Pro Netflix, YouTube, a dokonce snad i Hollywood připravuje brazilský režisér Yuri Sanada sérii filmů o Amazonce. Nedávno se na mě obrátil s tím, jestli bych s ním chtěl spolupracovat na dvouleté výpravě a přípravě filmů pro



Obr. 4. U skalního pramene Amazonky, jedné ze dvou zdrojnic říčky Carhuasanty pod vrcholem Mismi v pohoří Čila v peruánských Andách



Obr. 5. Instalace klimatologické stanice v pramenném povodí řeky Amazonky v Peru (5 051 m n. m.), druhé nejvyšše položené klimatologické stanice v Jižní Americe



Obr. 6. Hydrologický výzkum v národním parku Ala Arča v pohoří Ťan-šan v severním Kyrgyzstánu

tyto společnosti o Amazonce. Navíc byl nadšený z informace, že slavíme sto let diplomatických styků se zeměmi Jižní Ameriky a že naše výstava uspořádaná k pětadvaceti letům od objevení pramenů Amazonky právě putuje po zemích a univerzitách Latinské Ameriky. Kromě Chile (dvě univerzity v Santiagu) a Argentiny (Buenos Aires, Mendoza) se výstava zastaví i na Katolické univerzitě v Rio de Janeiru, kde je rektorem jezuita, jenž zná dílo českého pátera, misionáře a autora první mapy Amazonky Samuela Fritze, takže se to vše tak nějak symbolicky propojí.

Po zahájení výstavy na této univerzitě bych měl mít přednášku rovněž na univerzitě v Belému při ústí Amazonky, odkud pak ona loď, poháněná solárními panely, vypluje proti proudu Amazonky po stopách Samuela Fritze. Mimochodem, jezuitští misionáři, včetně těch z tehdejší provincie Bohemia, zanechali v celé Latinské Americe výrazné stopy. Svědčí o tom nejen církevní památky, ale rovněž jimi založená sídla.

Ale zpět k plánované expedici. Loď by měla být vybavena i satelitní navigací pro přesné měření délky toku Amazonky, aby se konečně rozhodlo o tom, zda je delší než Nil. A také jsou zde letité, dnes už snad zažehnané vášně ohledně objevení jejích pramenů, kdy jsme těsně předběhli dvacetičlennou expedici s vrtulníky financovanou National Geographic Society pod vedením Andrzeje Pietowského, který expedici připravoval dva roky a měl na ni tři miliony dolarů. Češi to v sedmi lidech zvládli na koních, ve stanech a s rozpočtem tři sta tisíc korun. A ještě nám zbylo (*směje se*). Bylo to tehdy zvláštní setkání v údolí řeky Lloquety. Když se od nás dozvěděli, co vše naše expedice v terénu udělala a za pomoci nejmodernějších přístrojů, rozhodli se, že naplní celé číslo časopisu National Geographic články a natočí film o pramenné oblasti. Půl roku poté však na tiskové konferenci v New Yorku vyhlásili do světa, že v létě objevili hlavní pramen Amazonky... Uplynulo deset let, kdy jsem vystoupil na konferenci Asociace amerických geografů (AAG) ve Washingtonu s přednáškou o pramenech Amazonky. Navštívilo ji několik stovek geografů a též většina účastníků expedice National Geographic Society k pramenům Amazonky z roku 2000. Profesor Pietowski se mně tam přede všemi omluvil a velkoryse nás veřejně podpořil. Takže americký happy end!

Pane profesore, máte nějaký další hydrologický či geografický sen nebo cíl, kterého byste chtěl dosáhnout?

Chtěl bych se ještě jednou podívat na Bajkal do míst, která jsem před desítkami let navštívil, potkat lidi, pokud ještě žijí, které jsem znal, a napsat novou knihu o tomto jedinečném jezeru. To však teď není možné – nemohu jet do země, která pokračuje v té strašné válce na Ukrajině.

Vzpomínek na Bajkal a Sibiř mám mnoho a nedají se zapomenout. Dvě hodiny jízdy na sever džípem z Bajkalu jsem ve zlatém dole Bodaj Bo, to už bylo v povodí řeky Leny, zažil i svůj pól zimy, kdy bylo 55 stupňů Celsia pod nulou. Tak mrznout už bych znovu nemusel, ale nasát atmosféru starých časů, to bych velmi rád. Snad si na to, po sepsání mých pamětí nazvaných *Albertovské povídky*, najdu ještě čas. A druhým přáním je úspěšně dokončit pouť naší výstavy po zemích Jižní Ameriky, aby se objevy českých geografů a jezuitských misionářů dostaly do širšího povědomí lidí, třeba studentů či politiků a diplomatů. Mohlo by to pomoci dalšímu výzkumu a možná i byznysu v těchto krásných zemích. A v neposlední řadě bych rád konečně vydal vysněný *Atlas jezer Česka*, o němž už asi dvacet let tady na katedře mluvíme. Snad se toho ještě dočkám.

Na závěr mi dovoluete osobní, nikoli hydrologickou otázku. Vím, že jste kdysi hrával velmi dobře fotbal. Chodíte si ještě zahrát a potatily se v tomto i vaše děti?

Starší syn Martin jako malý hrával fotbal za Spartu, následně pak přesedlal na lehkou atletiku, kde v překážkách dnes velmi úspěšně závodí za Duklu. Paralelně se ale musí věnovat dokončení studia na VŠCHT, kde má téma práce přírodní

povzbudivé látky z Amazonie, které ze zaslaných přírodních materiálů a vzorků od firem z Brazílie v laboratoři extrahuje. Porovnává pak účinné látky, jako třeba afrodisiaka, získané z přírodních produktů s těmi syntetickými, jež se ve většině povzbudivých komerčních produktů, hlavně z důvodu ceny, vyskytují a nejsou stejně účinné. Latinská Amerika tak zůstává v rodině. Mladší syn Adam hrával hokej za Vlašim i Spartu, chvíli hrál i fotbal za Vltavín Holešovice, aby pak po vzoru svého staršího bratra skončil u atletiky a překážek. Přitom dokončuje německou třídu na gymnáziu Na Pražačce, takže i on se musí otáčet. A já už jen fandím svému mateřskému klubu Sokolu Mladotice, který teď hraje 1. B třídu a v lize Viktorii Plzeň. V Mladoticích jsem kdysi začínal v okresním přeboru a zažil třikrát postup. Také jsem se v Plasích potkal na hřišti se známým spartanem Víťou Lavičkou, který je mladší než já, takže jsem ho možná i něco z jeho umění naučil (*směje se*). Nyní už jen jezdím na kole podél Vltavy na sever a zpět po druhém břehu a jsem hrdý na to, že těch čtyřicet padesát kilometrů stále ujedu na klasickém kole bez pomoci elektromotoru. A jednou dvakrát týdně si zajdu do bazény zaplavat. To mě těší a doufám, že mi zdraví i síly vydrží!

Pane profesore, děkuji, že jste si na rozhovor pro náš časopis VTEI vyhradil čas. Bylo to velice příjemné povídání a vzpomínání. Ať se vám na vašich cestách po světě i ve vědecké práci daří!

RNDr. Tomáš Hrdinka, Ph.D.
tomas.hrdinka@vuv.cz

Prof. RNDr. Bohumír Janský, CSc.

Prof. RNDr. Bohumír Janský, CSc., se narodil 30. července 1951 v Plzni, mládí prožil v Mladoticích na severním Plzeňsku. Po absolvování gymnázia v Plasích vystudoval geografii a biologii na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy. Na Přírodovědecké fakultě UK přednáší fyzickou geografii, hydrologii, limnologii, oceánografii, geografii Latinské Ameriky, management a ochranu vod. Vedl 12 úspěšných doktorských disertací a více než 80 diplomových prací. Ve výzkumu je zaměřen na hydrografii, hydrologii, limnologii, ochranu vod a analýzu přírodních rizik. Od roku 1990 je zapojen do česko-německých Magdeburských seminářů na ochranu vod. Od téhož roku se zabývá výzkumem v pramenné oblasti Amazonky v Peru, kde vedl dvě české a jednu mezinárodní expedici. Od roku 2005 řídil výzkumné týmy Píř UK v rámci projektů české rozvojové spolupráce v Kyrgyzstánu, zaměřené na výzkum průvalových glaciálních jezer. V letech 2012 až 2014 vedl mezinárodní tým v rámci projektu NATO, který se zabýval vodohospodářskou situací v postsovětské střední Asii. Je čestným členem České i Slovenské geografické společnosti. Za celoživotní přínos ochraně životního prostředí obdržel Cenu ministra životního prostředí vlády ČR. V roce 2007 mu prezident Peru udělil nejvyšší státní vyznamenání „Za mimořádné zásluhy“, s právem užívat titul „Komtur“, za dlouhodobou pedagogickou činnost na peruánských univerzitách a za výzkum pramenů Amazonky. Na zahraničních univerzitách a mezinárodních konferencích přednesl více než 60 přednášek.

